

Kikí Dimulà

Visat núm. 23

(abril 2017)

por Joaquím Gestí

En una tradició literària on els poetes han estat sempre reverenciats gairebé com a déus intocables, Kikí Dimulà és una criatura normal —treballadora del Banc de Grècia durant vint-i-cinc anys— terrenal i accessible. Com afirma la poeta Dolors Miquel, «és potser per aquesta vida tan anodina en aparença que la seva poesia, de vegades crua o tètrica, però sempre dotada d'una gran tendresa i compassió, sent inclinació per les coses senzilles, per tot allò humil i diari, en definitiva per tot allò que compona la vida de l'home corrent. A partir d'aquest material [...] Dimulà aconsegueix donar als seus versos una càrrega que colpeja en allò més íntim».

Nascuda a Atenes el 1931 i cronològicament situada dins de la segona generació poètica de postguerra, els primers poemes de Dimulà descriuen un món desvalgut i insegur, resultat de la dissolució existencial de la humanitat durant la Segona Guerra Mundial i, en el cas grec, la posterior guerra civil. Un món en què la poeta, per tal de sobreviure, fa ús del procés creatiu per interferir decisivament en la seva lògica. Així, la seva escriptura capgira la gramàtica de la llengua en contra del sentit de les paraules, intentant reforçar el poder emotiu del vers a través de la sorpresa i del neguit. Tot i que el crític Nikos Dimu considera que la poeta conrea un estil pròxim al poetes metafísics del segle XVII, als anglesos Donne, Herbert o Marvell, Dimulà, igual que Emily Dickinson o el més il·lustre dels poetes grecs, Konstandinos Kavafis, té una veu pròpia, independent i difícilment classificable dins de cap moviment o tendència literària o poètica. De fet, les seves composicions no s'assemblen a res ni a ningú. Pocs poetes fan la impressió d'una novetat tan radical. Començant per la tria de temes a través dels quals sorgeix la poesia, un temes sovint ínfims, extrets de la vida més quotidiana: un paisatge sense història, la pluja, el moviment de les onades prop del mar, el vent entre les fulles, una gota de sang, un objecte familiar, una tauleta de cafè, la cinta d'un contestador automàtic... A través d'aquests objectes, d'aquests paisatges, d'aquestes instantànies, van apareixent els aspectes que dominen la seva poètica: l'absència, el dany i el dolor per la pèrdua, la solitud, l'oblit, el temps.

A partir dels vuitanta, un fet vital va marcar la poesia de Dimulà: la mort, el 1985, del seu marit, el poeta Athos Dimulàs, l'home amb qui havia compartit tanta vida i que l'havia encoratjat a escriure. Aleshores, els seus poemes esdevenen un lament constant, una introspecció a la recerca de respostes per aquella pèrdua. El resultat, tres anys després, el 1988, fou el recull poètic *Salve Mai*, un veritable homenatge a la memòria del difunt. Els versos semblen preguntar-se com es pot recuperar allò que s'ha perdut, que ha desaparegut, giren constantment al voltant de la idea de pèrdua i de recança d'allò que no retorna. Per això les fotografies són sempre presents en les seves composicions, la idea d'atrapar el temps és recurrent, d'un temps que esdevé immòbil, infinit.

Nikos Dimu arriba a la conclusió que la poesia de Dimulà és una poesia sense objecte, perquè el seu objecte és el no-res, el tema central el pas, progressiu o sobtat, de l'ésser al no-ésser, aquest pas que s'anomena temps, desgast o mort. L'absència i l'oblit tractats com si es trobessin dins d'un calidoscopi, on els colors i les formes es dissolen i es barregen amb la finalitat de ser reconstruïts en una amagada harmonia, de convertir-se en un fluid procés de transsubstanciació on l'univers esdevé novament món, l'angoixa es converteix en anhel, l'absència es mostra com un temps de redempció.

I tot mitjançant l'element més rellevant de la seva poètica, l'ús extrem i fins i tot acrobàtic de la llengua, dels mots. «La meua pàtria és la meua llengua, és la meua identitat, és on em sento segura», declarava en una entrevista. Qualificada d'anarquista dels mots, de poeta que, aterrida per l'existència, terroritza la llengua, això no la priva de ser pròxima al lector i d'haver esdevingut molt popular a Grècia. Michel Volkovitch, que l'ha traduït al francès, la considera un «electró lliure». La seva poesia, diu el traductor, es manté en equilibri sobre el cable estès de la llengua, com una funàmbula. Dimulà se serveix de les paraules per mantenir-se dreta sobre la corda. Com una acròbata, llença les paraules a l'aire, amb el cap cot i moltes a la vegada, mentre el públic conté la respiració, per atrapar-les en el darrer moment. Dimulà canvia la identitat de les paraules, els adjectius esdevenen verbs, els noms adverbis. Anarquista dels mots, es venja a través de la llengua de totes les absències, de totes les soledats, de totes les pors que la vida li ha infligit. Per això, la seva poesia és tan excepcional que Eurydice Trichon-Milsani, també traductora al francès, la considera sense precedents i, molt probablement, sense seguidors.